

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу **Салій Олени Василівні**
«Агробіологічна характеристика і технологічна оцінка форм винограду сучасної
селекції», ННЦ «ІВІВ ім. В. Є. Таїрова», подану на здобуття наукового ступеня
кандидата сільськогосподарських наук
за спеціальністю 06.01.08 – виноградарство

Актуальність теми дисертації. Виноград є посухостійкою рослиною, він дуже чутливо реагує на нестачу вологи. Негативно впливають на продуктивність культури, як ґрунтова, так і повітряна засуха. Відомо, що 2-3 зими за десятиліття проходять з різким зниженням температури та являються екстремальними для винограду. Створення та введення у регіональний сортимент сортів з підвищеною стійкістю до несприятливих факторів середовища є дуже важливим. Селекція винограду ХХІ сторіччя направлена на створення сортів, що поєднують високу стійкість до біотичних та абіотичних факторів, якість продукції і стабільну урожайність. У цьому напрямку значну роботу провели співробітники ННЦ «ІВІВ ім. В.Є. Таїрова».

Зв'язок роботи з науковими програмами. Дисертаційну роботу виконано на базі відділу селекції, генетики та ампелографії ННЦ «ІВІВ ім. В. Є. Таїрова» у 2009-2015 рр. Робота є складовою частиною науково-технічних програм НААН України «Виноградарство 2006-2010» згідно завдання 38.02.01 «Вивчення впливу стресових факторів середовища на сорти винограду, виявлення та ідентифікація стійких форм методами класичної, біо- та ДНК-технологій» (№ ДР 0107U005068) і «Виноградарство 2011-2015» згідно завдання 21.00.01. «Дослідити характер генетичного різноманіття ознак та властивостей генотипів винограду різного походження та визначити напрямки адаптаційної мінливості» (№ ДР 0111U003735).

Наукову новизну одержаних результатів ми бачимо у тому, що вперше:

- в українській селекції створені сорти винограду “Одеський жемчуг” та “Ярило” з комплексною стійкістю у поєднанні з ексклюзивними смаковими властивостями;
- виділені перспективні за рядом господарсько-цінних ознак високоадаптивні форми “Селена” та “Чарівний”, що у подальшому використані у селекційному процесі;
- визначено ефективність щеплення нових перспективних форм з районованими сортами-підщепами.
- всебічно оцінено 15 нових селекційних форм винограду технічного напрямку використання селекції ННЦ “ІВіВ ім. В. Є. Таїрова”.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що сорти Ярило та Одеський жемчуг передано на державне патентування та внесення до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні. Форми “Чарівний” та “Селена” використані в якості донорів господарсько-цінних ознак у подальшому селекційному процесі (“Чарівний” х “40-лет Октября 336”, “Селена” х “Мускат Оттонель 2101”).

Перспективні форми розмножені та передані для подальшого випробування в ґрунтово-кліматичних умовах Запорізької та Закарпатської областей.

Особистий внесок здобувача у виконання дисертації. Дисертаційна робота виконана здобувачем особисто. Автором узагальнено наукові дані вітчизняної та іноземної літератури за темою дисертації, сплановано й проведено експериментальні дослідження, лабораторні та польові спостереження, проаналізовано і узагальнено результати експериментів, на їх основі зроблені висновки та розроблені основні рекомендації з врахуванням порад наукового керівника і фахівців.

Апробація результатів дисертації. Результати досліджень пройшли широку апробацію на Міжнародних науково-практичних конференціях: Інтеграційна система освіти, науки і виробництва в сучасному інформаційному просторі: матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Тернопіль, 2015). Стан і перспективи розробки та впровадження ресурсозберігаючих, енергозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур. IV міжнародна науково-практична конференція (Дніпро, 2019); на засіданнях Вченої ради ННЦ "ІВіВ ім. В. Є. Таїрова" у 2015 – 2018 роках.

Зміст роботи. Дисертаційна робота написана на 200 сторінках машинописного тексту, у т.ч. вона містить 22 таблиць, 37 рисунків та 17 додатків. Робота складається із анотації, вступу, огляду літератури, результатів досліджень, економічної ефективності, висновків і рекомендацій виробництву та списку використаних літературних джерел (205 найменувань, із них 25 іноземними мовами).

Публікації. За матеріалами дисертаційної роботи опубліковано достатня кількість наукових праць: 15 наукових публікацій, з яких 4 у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у наукових виданнях інших держав, 2 тези наукових доповідей.

В огляді літератури автор розглядає такі питання: виноградарство і виноробство країн світу, розміщення, сортовий склад та стан виноградних насаджень на сучасному стані в Україні, методи поповнення і удосконалення сортименту винограду, сорти винограду стійкі до абіотичних і біотичних факторів – основа розвитку екологічного та біодинамічного виноградарства, селекція винограду на комплексну стійкість у поєднанні з високою якістю важливий аспект економічно вигідного виноградарства, досягнення селекції технічних сортів винограду у світі та селекція винограду на стійкість та адаптивність в Україні. Огляд літератури займає 21 сторінку.

У другому розділі викладаються методика, об'єкти та умови проведення досліджень.

У третьому розділі - результати проведених досліджень розглядаються такі питання:

- закономірності успадкування гібридів складного синтетичного походження комбінації « Ритон » х « Мускат одеський »;
- агробіологічна характеристика дослідних технічних сортів та форм;
- фізико-технічний аналіз технічних форм і контрольних сортів;
- дуже цікавим є підрозділ – вихід щеп з круговим калюсом перспективних форм щеплених на основні підщепи поширені в Україні та якісна характеристика саджанців;
- далі надається ампелографічний опис перспективних форм винограду;
- заслуговує на увагу підрозділ – генетичні основи успадкування стійкості винограду проти патогенів та залучення до селекційного процесу джерел резистентності.

У четвертому розділі представлена розрахункова економічна ефективність вирощування нових форм « Ярило » та « Одеський жемчуг ».

По кожному розділу зроблені обґрунтовані висновки.

Загальні висновки і рекомендації виробництву конкретні.

Автореферат відображає основний зміст дисертації.

Оцінюючи роботу позитивно, слід вказати на деякі недоліки і зауваження:

- у переліку умовних скорочень не завжди стоїть крапка;

- у роботі вказано, що досліди проводилися у 2009-2015 роках. Метеорологічні дані і результати досліджень за 2012-2015 роко. Що конкретно автор виконувала у 2009-2011 роках;
- у наведених в роботі ДСТУ не вказано, де опубліковано;
- у роботі відсутні документи про передання на державне патентування та внесення до Державного реєстру сортів «Ярило» та «Одеський жемчуг»;
- на наш погляд, треба вказувати усіх авторів у літературних джерелах, може та ін. є прізвище Салій О.В.;
- на стр. 23 вказано – в українській селекції сорти винограду з ексклюзивними смаковими властивостями. Треба дати пояснення – якими;
- за які роки наведені дані на рис. 3.1.1. - 3.1.7.;
- на стр. 68 наведені дані НСР₀₅. без одиниць виміру – 6.7, 6.5, 9,6. Як їх використовувати;
- на стр.71, табл.3.2.3. показані якісні показники у відсотках. Треба застосовувати іншу методику для дисперсійного аналізу;
- у табл.3.25 не вказані одиниці виміру;
- табл.3.6.5 немає назви;
- у розділі 3.4. треба було навести дані не тільки перспективних форм, а і контрольних сортів: Мускат одеський, Каберне Совіньон, Рубін Таїровський. Чому відсутні дані по виходу щеплених саджанців, наведені дані тільки по виходу щеп з круговим калюсом.

Дисертаційна робота характеризується цілісністю змісту, достатньо високим рівнем виконання, написана чітко та грамотно; результати досліджень добре проілюстровані таблицями і рисунками.

Зважаючи на актуальність теми, обґрунтованість отриманих результатів, наукову новизну і практичного значення отриманих результатів, їх повноту та достовірність, вважаю, що представлена до захисту на спеціалізованій вченій раді при ННЦ «Інститут виноградарства і виноробства ім. В. Є. Таїрова» НААН України дисертаційна робота «Агробіологічна характеристика і технологічна оцінка форм винограду сучасної селекції ННЦ «ІВіВ ім. В.Є.Таїрова», відповідає вимогам п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань», відповідно Постанови Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. по оформленню і написанню кандидатських дисертацій, а її автор,

Салій Олена Василівна, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук зі спеціальності 06.01.08 – виноградарство.

Офіційний опонент:

доктор сільськогосподарських наук, професор,

завідувач кафедри

садівництва, виноградарства, біології та хімії

Одеського державного аграрного університету

Міністерства освіти та науки України

Хреновський Е.І.

Підпис проф. Хреновської Е.І. засвідчую:

вчений секретар

Песарогло О.Г..